చినుకుల్లో చిరునవ్వులు

'శ్రీధర'

చిక్కబడి పోతున్న చీకట్లో సాయంత్రం మెత్తగా కరిగి పోతున్నది.

అభిసారికలా గుమ్మంతో నిలబడ్డ అలివేలు రోడ్డుమీదకు చూస్తున్నది. లింగం రావటం లేదు.

వాన వచ్చేటట్లుగా ఉంది.

పాతబడ్డ గుడిసెలో, పాతబడ్డ కుర్చీలో కూర్చున్న వరహాలుకూడా రోడ్డుమీదకే చూస్తున్నాడు. లాస్టు బస్సు రావటం లేదు.

వాన వచ్చేటట్లుగా ఉంది. నల్లగా మత్తగజాల్లాంటి మబ్బులు నాలుగు పక్కల నుంచి కమ్ముకుంటూ, కుమ్ముకుంటూ వస్తున్నాయి.

లింగం వస్తే కాసేపు కాలక్షేపం అవుతుంది అలివేలుకు.

లాస్టుబస్సు వస్తే ఆ నాటి వ్యాపారం పూర్తవుతుంది వరహాలుకు.

చుట్టూ ఆవరించిన ఈ నిశ్శబ్దం ముంచుకొస్తున్న చావులా భయపెడుతున్నది అలివేలును. ఈ ఒంటరితనం నయంకాని కాన్సర్ రోగంలా బాధపెడుతున్నది.

ఏ నాడూ పట్టుమని పది రూపాయలు గిట్టుబాటుగాని ఈ వ్యాపారం, వరహాలు ఓపిగ్గా కట్టుకున్న ఆశల ఓడకి అడుగున చిల్లి దొలుస్తున్నది. ఈ టీస్టాల్ వ్యాపారంమీద రెండు వేలు మిగిల్చే దెప్పుడో, పట్నంలో హోటలు పెట్టే దెప్పుడో అని పొద్దున్న లేచి పదహారో సారి దిగులుపడ్డాడు.

నీళ్ళు దొరకని ఊళ్లో లంకంత ఇల్లున్న ఇల్లాలు విసుక్కుంటూ చిలకరించిన కలాపినీళ్లలా అక్కడో చినుకూ, అక్కడో చినుకూ పడుతున్నది. చిత్తుగా తాగి ఒళ్లు విరుచుకు పడుకున్న నల్లని విలాసవతిలా ఉంది, ఎత్తు పల్లాలుగా ఉన్న తారురోడ్డు. ఎవరో తరుముకొస్తుంటే, ఇటు పారిపోతున్న విటుడిలా, విసురుగా ఆ రోడ్డుమీద పరుగెత్తిందొక లారీ.

అలివేలు రోడ్డు చివరకు చూస్తూ ఆలోచిస్తున్నది. 'ఈడు తనని ఊరికంపితే బావుణ్ను. పోనీ, ఆడేనా ఎల్లి రెన్నాళ్ళు రాకుండా ఉంటే బావుణ్ను. లింగాన్ని తోడుంచుకొనే పని ... ఇప్పట్లో ఈడు పొయ్యేట్టు లేడు. మొన్ననే ఇంటో గ్గావల్సిన సరుకులన్నీ తెప్పించేసినాడు పాలెంశెట్టిచేత. . .'

చాలా కాలానికి ప్రియురాల్ని ఒంటరిగా కలుసుకున్న ప్రియుడిలాగా, చల్లగాలి అలివేలును కావలించుకుని ప్రేమగా ఒళ్లంతా నిమిరింది.

దొంగతనం చేస్తూ దొరికిపోయి, చీవాట్లు తింటున్న సేవకునిలా, వంచిన తల ఎత్తటం లేదు రోడ్డు కిరుపక్కలా ఉన్న వరిచేను.

కాలం తాను ప్రసవించిన వెలుగును తానే మింగేసి, చుట్టూ పాపం లాంటి చీకటిని పెంచుకుంటున్నది.

చెయ్యి విరిగిపోయిన చెక్క కుర్చీలో కూర్చున్న వరహాలు, డ్రాయరు సొరుగు ముందుకు లాగి డబ్బు లెక్క జూసుకున్నాడు. ఎనిమిదింబావలా. ఎంతకీ కలిసిరాని వ్యాపారాన్ని, ఎన్నాళ్లకీ తనతో కలిసిపోలేని పెళ్లాన్ని కలేసి తిట్టుకున్నాడు, జనతా టీస్టాల్ క్లీనర్— కం— సర్వర్ —కం— ప్రొప్రయిటర్ వరహాలు.

జనతా టీస్టాల్ నేషనల్ హైవే మీద ఉన్నది. దీనికి కుడివైపు పదిహేను మైళ్ల దూరంలో ఒక టౌనుంది. ఎడమ వైపుముప్ఫయిఅయిదు మైళ్లదూరంలో ఒక పట్నం ఉంది. ఈ రెండింటికీ మధ్య రోజుకు నాలుగుసార్లు తిరిగే రెండు బస్సు లున్నాయి. లెక్కలేనన్ని సార్లు తిరిగే లారీ లున్నాయి.

జనతా టీస్టాల్ పక్కనే ఊడలు దిగిన మర్రిచెట్టు ఉంది. దానిచుట్టూ పొలా లున్నాయి. ఆ పొలాల మధ్యనుంచి నాలుగు వైపులా దారులు చేసుకుని పోతే, నాలుగు ఊళ్ళు తగులుతాయి. పొద్దున్న లేస్తే ఆ నాలుగూళ్ల వాళ్ళూ బస్సు ఎక్కటానికి మర్రిచెట్టు దగ్గరికి రావాలి. వచ్చిన ప్రతివాడూ ఎంక్వయరీ ఆఫీసు లాంటి వరహాలును అడగాలి బస్సు వచ్చిందీ, రానిదీ. బస్సు అందినా అందక పోయినా వాళ్లందరికీ వరహాలు దగ్గర వేడివేడి ఇడ్లీ, కాఫీ అందుతాయి.

ఆర్నెల్ల క్రిందట వరహాలు తమ్ముడుండేవాడు. చాకులా, ఎంతమంది వచ్చినా నిమిషంలో అడిగింది అందించేసి, చేతులు దులుపుకుని కూర్చునేవాడు. ఏం పుట్టిందో ఏమో, ఒక రోజు నాకు విసుగు పుడుతువ్నదన్నాడు. అనవసరంగా అన్నమీద పోట్లాడి, పట్నం వెళ్లిపోయాడు. వాడు పోవటంతోనే, వరహాలుకు కుడిచెయ్యి విరిగిపోయినట్లు అయిపోయింది. వాడు వెళ్లిన మర్నాడు కుర్చీ కుడిచెయ్యి నిజంగానే విరిగిపోయింది.

తమ్ముడు వెళ్లిపోయాక రెండు రోజులు దీర్ఘంగా ఆలోచించాడు. టౌనుకు వెళ్లి అర్జెంటుగా పిల్లను వెతుక్కుని, పెళ్లి చేసుకుని వచ్చి కాపురం పెట్టాడు. 'పెళ్లాం వస్తే యాపారం కల్సొస్తుందనుకున్నాను. కానీ, ఇదొచ్చినప్పటినుంచీ అంతా నీరసమే.

'ఏటో, మడిసిలో సురుకే నేదు. ఎప్పుడు జూసినా లంకణాలు జేసినదానిలా ఉసూరుమంటా ఉంటది. ఆడదాన్నిబట్టె అయిస్పెర్యం. . . దాని నాగే యాపారం గూడా ఉసూరుమంటా ఉంది ఇదొచ్చినప్పటాలినుంచి. . .' అని గొణుక్కున్నాడు వరహాలు, ఎనిమిదింబావలా మళ్లీ లెక్క బెట్టుకుని.

'లింగం రావటం లేదు.

అనుకున్నది అలివేలు.

'నాస్టు బస్సు రాటం లేదు' అనుకున్నాడు వరహాలు.

పెళ్లిగాక ముందు అలివేలు పట్నంలో ఉండేది. మేనమామ పెంపకంలో ఉండేది.

అప్పట్లో అది ఇరుకు గదుల్లో ఉండేది. ఇరుకు సందుల్లో తిరిగేది. ఆడదాన్ని జూసి వెకిలిగా నవ్వుతుండే మకిలె మనుష్యుల మధ్య ఇరుగ్గా మసిలేది. అంత ఇరుగ్గా పెరగటం వల్ల, దాని మనసంటే సరిగ్గా ఎదగలేదు గాని, మనిషి మాత్రం కోత కొచ్చిన చెరుకుగడలా, [illegible] ఎదిగింది.

మేనమామ దగ్గర [illegible] కొత్త సినిమా వచ్చిన రో[illegible]టాట కెళ్లి పోయేది. తెల్ల[illegible] అందులోని నాయికకు నకిలీగా తయారయి పోయేది. ఈ నకిలీ నాయిక [illegible] నాయికలై

పోవాలని నకిలీ మనుష్యులు చాలామంది అలివేలుకు ఎరవేసి, వలవేసి చూశారు. నిజానిజాలు ఎవరికీ తెలియవుగాని, సీతమ్మవారిలా అదీ కొన్నాళ్ళ నిందలు మోసింది. ఇంతలో అగ్నిప్రవేశం చేసే అవసరం లేకుండానే వరహాలు దాన్ని అగ్నిసాక్షిగా పెళ్ళాడి, ఈ అరణ్యవాసానికి తీసుకొచ్చేశాడు.

అలివేలుకు చిన్నప్పటినుంచి ఒక వ్యసనం ఉంది. కలలు కనటం. ఈ అడవిలోకి కాపరాని కొచ్చాక, దాని కింకో పని లేదు. పగలూ రాత్రీ కలలే కలలు. అలల్లా, అవి ఒకదాన్ని తరుముతూ మరొకటి ఉవ్వెత్తున పైకి లేస్తాయి. ఆ అలల అంచున నిలబడి, అందాల తీరాన్ని అందుకోవాలని ఆశగా ముందుకు వంగుతుంది. ఇంతలో వరహాలు కంఠం ఖంగున మోగుతుంది. అల విరిగిపోతుంది. కల చెదిరిపోతుంది. కళ్ళు తెరిచి చూస్తే ఏముంది?

ఈ పరిస్థితుల గుడిసెలో తనని ఖైదీలా బంధించి, వాస్తవం గస్తీ తిరుగుతుంటుంది. అలివేలు బాధగా నిట్టూరుస్తుంది. ఆ నిట్టూర్పు రోహిణీ కార్తెలో ఎండగాడ్పులా ఉంటుంది.

వచ్చిన కొత్తలో పచ్చి కట్టెలు కావటాన ఎంతకీ మండని పొయ్యితోను, ఊరికే మండిపోతున్న గుండెలతోను నానా అవస్థా పడిపోయేది అలివేలు. చుట్టూ అలుముకున్న పొగతోను, పొగలా కమ్ము

కున్న ఆలోచనలతోను ఉక్కిరి బిక్కిరి అయిపోయేది. అంతలోనే తన చేతకాని తనం గుర్తొచ్చి, కొండంత దుఃఖం ముంచుకొచ్చేది.

గట్టిగా ఎవరినన్నా కావలించుకుని వేదనవంతా కన్నీరుగా మార్చి, కార్చి హృదయభారం తగ్గించుకోవాలని చూస్తే ఆ చుట్టుపక్కల మనుష్యులే ఉండరు. ఉన్న ఒక్క మనిషికీ హృదయమే లేదు. అది ఉండాల్సిన చోట, నాపరాతి బండ ల్లాంటి నల్లని గుండెలు! ఆ గుండెల నిండా బండెడు నెత్తురు. ఆ నెత్తురు నిండా దాహం, ధనదాహం!

కట్టెలు ఎండలో పడెయ్యమని చెప్పేది మొగుడితో. పట్నం పోయి మేనమామను చూసొస్తాననిగూడా చెప్పేది. వాడు దేనికీ ఒప్పుకునేవాడు కాదు. అదేపనిగా అడిగితే, చేతులు చాచి పీక్కుతినటానికి మీదకొచ్చే ఎలుగుబంటిలా, పైనపడి కొట్టటానికి కొచ్చేవాడు. ఆ ఎలుగుబంటిని చూస్తే అలివేలుకు చచ్చేంత భయం. అయినా అప్పుడప్పుడు అలివేలు మొండికేసేది. సర్కసులో ప్రేక్షకుల్ని చేయించే నాటి మీదకు తిరగబడి గాండ్రించే చిరుత పులిలా అలివేలు వరహాలుకు ఎదురు తిరిగేది. వెంటనే కొరడా ఝళిపినట్లు వాడి మొరటు చెయ్యి దాని చెంపమీద ఛెళ్ళుమని మోగేది. అప్పు డది గాలి తీసిన టైరులా అయిపోయేది. గుడ్లనీరు కుక్కుకుంటూ వంటపని చూసుకునేది.

అలివేలు గుమ్మంలో నిలబడి చూస్తున్నది.

వరహాలు సొరుగులోని చిల్లర లెక్క పెట్టుకుంటున్నాడు.

వాన పెద్ద దయింది. రోడ్డు నిర్మానుష్యంగా ఉంది. పెళ్లి పందిట్లో హడావుడిగా పోతూ ఇటువైపు చిలకరించిన పన్నీటి బొట్లులా రెండు చినుకులు అలివేలు ఒంటిమీద పడ్డాయి. ఆ చినుకులు పడ్డచోట కన్నతల్లి చెయ్యి వేసి నిమిరినట్లు చల్లగా, హాయిగా ఉంది.

"లోనకి రారాదూ?"

ఆకాశాన్ని ఎవరో అప్పడంలా విరిచేసి నట్లు ఫెళఫెళమని శబ్దం. అలివేలు ఉలిక్కిపడింది. వెనక్కి తిరిగింది.

"ఏ టా వానలో తడుస్తూ అడ నిలబడి జూసేది? లోనకి రారాదూ?" అన్నాడు వరహాలు.

అలివేలు లోపలి కొచ్చింది. గుడిసెలో రెండు గదులు. రెండింటినీ వేరు చేస్తూ మధ్య ఒక తడిక. ముందుగదిలో నాలుగు పక్కలా నాలుగు బల్లలు. ఒక టేబులు, ఒక కుర్చీ. ఇదీ హోటలు. తడిక వెనక వంటిల్లు.

అలివేలు వంటింట్లోకి వెళ్లి లాంతరు వెలిగించి తెచ్చి టేబులుమీద పెట్టింది. పొగబారుతున్న ఆ దీపం వంకా, దాన్ని వెలిగించిన పెళ్లాం వంకా కోపంగా చూశాడు. దీపం తగ్గించాడు. అలివేలు కా ధ్యాసే లేదు. దాని దృష్టంతా ఎక్కడో ఉంది.

మాంఛి కబురు పట్టుకొచ్చిన పాత మిత్రుడిలా, చల్లగాలి హుషారుగా లోపలికి దూసుకొచ్చింది. ఆ చుట్టం తాలూకు స్నేహితుడిలా వానజల్లు గుమ్మందాకా వచ్చి ఆగిపోయింది.

ఆ జల్లుతోపాటే లోపలి కొచ్చాడు లింగం. మెడకు ఉచ్చు వేసి పట్టుకొచ్చిన పొంగిన్ని బెంచీమీద పెట్టాడు.

"ఎవర్యావ. . . తాగ్గొ మరూవ అబ్బుకుంది. ఎవర భార్యకైనా కేను. ముందు కోర్టులాకి నేను. తానకే. పొరసంలో ఆనం కేసుకుంటూ వచ్చిన వాను" అన్నాడు లింగం.

వాడు పోకు తెలిస్తే మాటున్నా ముందు వాటుసారా వాడిన గుప్పుకుని బయటి కొస్తున్నది. ఆ సంగతి అలివేలు వెంటనే పసిగట్టింది. పొంగిన్ని తీసుకుని తడికచాటు కెళ్లిపోయింది.

"నాను నీ గురించే ఆలోసనలో బడి పోనాను. పొరసం మొదలయ్యే తయా నికి ఇంటికాడ బయలెల్లకపోతే ఇంక వచ్చేది నేదని కరారు చేసేసుకుంతన్నాను" అన్నాడు వరహాలు, దీపం కొద్దిగా పెద్దది చేస్తూ.

"బయలెల్లే తయానికి మబ్బుతునక నేదయ్యా నెత్తిమీన. సగంలో కొచ్చేతలికి నాలుగేపుల్నించీ, ఊళ్ళకు ఊళ్ళు తగలడి పోతంటే గుప్పున పొగ నెగిసినట్టు నెగి సొచ్చేసినయి మబ్బులు. ఇంతెంతలే అవి గబగబ అంగలేస్తనే ఉంటిని, ఇంతింత లావు సినుకులు మీన బడతనే ఉండె..."

లింగం తల్నాన్ని నల్లినస్తూ, నెత్తి మీద గుడ్డ తీసి పిండుకున్నాడు. ఆ పిండుకున్న గుడ్డతోనే మొహం తుడుచుకున్నాడు. ఒంటిమీద గుడ్డలన్నీ నీళ్లోడుతున్నా వాటిని విప్పేందుకుగాని, నీళ్లు పిండేందుకుగాని ప్రయత్నం చెయ్యలేదు. బొడ్లో ఉన్న కత్తి వాణ్ణి ఆ పని చెయ్య నివ్వలేదు.

"నాస్ట్ బస్ ఎల్‌పోనాదా?" అని అడిగాడు లింగం.

"నేదు. దాని కోసమే జూస్తన్నా. మీ ఊరోళ్ళు ఎవరేనా ఎల్‌నారేటి టౌనుకి?"

"పొద్దుటేల పోస్టు బస్సులో ఆనంద రావుగా రెల్లినార్లే. ఈ బస్సులో వొచ్చి యాలి మరి" అన్నాడు లింగం.

చొక్కా లోప లెక్కడో భద్రంగా పెట్టుకున్న చుట్టల్ని బయటికి తీశాడు. అగ్గిపెట్టె కొంచెం చెమ్మగిల్లి, రెండు పుల్లలు గీసినా వెలగలేదు.

"ఊ, తీసెయ్. . . ఇదుగో, యావమ్మోవ్, అగ్గిపెట్టె కాస్త ఇటు

శ్రీకృష్ణసత్య నృత్యప్రదర్శనం

ప్రాచీన నృత్యకళారూపాలను అనేక పద్ధతులలో మలచుకొని కాలాను గుణమైన మెరుగులు దిద్ది ప్రజలలో ప్రచారం చేసే ప్రయత్నాలు ఈమధ్య ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి. పురాణగాథకు లోపం లేకుండా ఓ కొత్త పద్ధతిలో కుమారి కళ్యాణి స్వంతంగా రూపొందించి ప్రదర్శించిన నృత్యకథారూపమే 'శ్రీకృష్ణ సత్య'.

ఈ నృత్య ప్రదర్శనలో శ్రీకృష్ణుడు ఆగ్రహించి వెళ్ళడం, సత్యభామ ఆయన కోసం పడే ఆరాటం, చెలికత్తెల ద్వారా లేఖ పంపడం, తీరా కృష్ణుడు వచ్చాక కాలితో చీదరించడం, నిజం గ్రహించి శ్రీకృష్ణభగవానుని చరణాలపై సత్య వాలిపోయి, ఆనందంతో స్తుతి చేయడం ప్రధానం.

ఇటీవల కాకినాడలో ప్రదర్శించిన ఈ ప్రదర్శనాన్ని మంత్రి శ్రీ మూర్తిరాజు, దేవాదాయ కమీషనర్ శ్రీ కె. వాసుదేవరావు దర్శించి కుమారి కళ్యాణి కూచిపూడి భరతనాట్య కళకు చేస్తున్న సేవకు అభినందించారు. ✱

బడేమ్'' అని అరిచాడు లింగం, అలివేలు నుద్దేశించి.

అలివేలు వచ్చి అగ్గిపెట్టె ఇచ్చింది. లింగం చుట్ట వెలిగించుకుని, గుప్పుమని పొగ వదిలాడు.

"ఇయ్యాల కుంబవుష్టే. . . ఆనంద రావుబాబు వొస్తాడో, నేదో" అన్నాడు లింగం, బయటికి చూస్తూ.

"ఎల్లినోరు రారేటి? వొస్తార్లే" అన్నాడు వరహాలు.

'రావాలి . . . నా సామిరంగా. . . ఇయ్యాలతో నా జాతకం మారిపోవాల...' అనుకున్నాడు లింగం.

'ఆనందరావును ఎలాగేనా తనతో తీసుకుపోవాలి. దారి మద్దెలో సఫా చేసెయ్యాలి. ఈ బాబు నేకపోతే మునసబు గా రింక అడ్డు నేకుండా పెసిడెంటయి పోతాడు. కరణం కూతురు, కామేస్సరమ్మకి కులం తక్కువోణ్ణి కట్టుకునే యోగం తప్పిపోద్ది. తపరి ఇంటింటా ఉడిగం చేసే కర్మ తప్పిపోద్ది.

ఆనందరావు పని పూర్తి చేస్తే మునసబు ఎకరం పొలం ఇస్తానన్నాడు. కరణం రెట్టి కొట్టు పక్కన తలం, అందులో ఇల్లేసుకోటానికి రెండు వేల రూపాయలూ ఇస్తానన్నాడు.'

తెల్లారేలోపున ఆనందరావుని అంతం చేసేస్తానని, లింగం వాళ్లిద్దరికీ మాటిచ్చే శాడు. లింగాన్ని పీకలదాకా తాగించేసి పంపించేశారు.

వరహాలు ఏదో అడిగాడు. లింగం లోనులోకి వెళ్లిపోయే ఎద్దులబండిలా, గడగడ వాగేస్తున్నాడు, పొల అమ్మకం గురించీ, పొలెంలోని పాలిటిక్సు గురించీ, కట్టటం పూర్తయినా కాలువలు తవ్వటం పూర్తిగాని ప్రపంచంలోని ఓ పెద్ద ప్రాజెక్టు గురించీ. అపోజిషన్ మెంబరులా, బయట కురుస్తున్న వర్షంలా దంచిపారేస్తున్నాడు లింగం.

అర్ధరాత్రి ఒంటరిగా వస్తూ కొరివి దయ్యాన్ని చూసి జడుసుకున్న మనిషిలా ఆగకుండా పరుగెత్తింది లాస్టు బస్సు. అది ఆగలేదు గనక అందులోనుంచి ఆనందరావు దిగలేదు. ఎండలో పెట్టిన మంచుగడ్డలా, నిలువునా నీరుకారి పోయాడు లింగం.

అలా పరుగెత్తిన బస్సు ఫర్లాంగు దూరం పోయాక, పనికిరాని వస్తువును కిటికీలోనుంచి గిరాటేసినట్లు, ఆనంద రావును రోడ్డుమీదకు తోసేసి, పాము పిల్లలా పారిపోయింది.

ఆనందరావుకి తనెక్కడున్నాడో తెలియలేదు ముందు. భగవంతుడు సృష్టి వంతా తనే చేతో చెరిపేసినట్లు చుట్టూ చిమ్మ చీకటి. రోగంతో ఒళ్లంతా కుళ్లిపోయిన వాడి కడుపున కదిలే పురుగుల్లా, ఆ చీకట్లో రాలుతున్న చినుకులు.

అలవాటున్న రోడ్డు కావటం వల్ల ఆనవాళ్లు గుర్తుపట్టి వెనక్కి నడవటం మొదలుపెట్టాడు ఆనందరావు.

సమాజంలోని సంప్రదాయాలు పరిచిన బాటలా నున్నగా, నల్లగా ఉన్నది తారురోడ్డు. ఆచరించలేని అభ్యుదయ వాదుల మాటల్లా ఉన్నాయి, ఆ రోడ్డు మీద పడి చిట్లిపోతున్న చినుకులు. మెత్తని ముళ్లులా అతని కాళ్లకింద నలిగిపోతున్నాయి వర్షపు నీటిబొట్లు. ముందుకు రావద్దని లాఠీఛార్జి చేస్తున్నది ఎదురుగాలి. బలాన్ని, బలగాన్ని పోగు చేసుకుని విప్లవాన్ని నడిపించే నాయకుడిలా శక్తినంతా కూడదీసుకుని ముందుకు నడుస్తున్నాడు ఆనందరావు, చేతిలోని బ్రీఫ్ కేసుతో.

పిల్లందర్నీ చూసి ఆనందరావు ఇబ్బందిగా నవ్వాడు— ఇద్దరు కూర్చో వలసిన బస్సు సీటులో ఇరుక్కుని కూర్చున్న మూడో వాడిలా.

టేష్టాల్ దగ్గిరి కొచ్చేటప్పటికి పూర్తిగా తడిసిపోయినాడు. ఉప్పెనలా లోపలి కొచ్చేసి గది మధ్యలో నిలబడ్డాడు. అతను నిలిచిన చోట నేలంతా తడిసి నీటి మడుగైంది.

శుభ్రంగా తలంటి పోసుకుని, తుడుచుకోకుండా అక్కడి కొచ్చిన వాడిలా ఉన్న ఆనందరావును చూసి లింగం నవ్వాడు, పులి ఆకలిగా ఉన్నప్పుడు ఎదురుపడ్డ మేక పిల్లను చూసి గాండ్రించినట్లు.

వరహాలు నవ్వాడు, దేవుడు ప్రత్యక్షమైతే, భక్తుడు పారవశ్యంతో నవ్వినట్లు.

అలివేలు నవ్వింది, పెళ్లయిన కొత్తలో అత్తారింటి కొచ్చిన మొగుణ్ణి ఓరకంట చూసి సిగ్గుపడిన చిన్నదానిలా.

"తడిసి ముద్దయిపోనారు, బాబూ" అన్నాడు వరహాలు.

"శాన నేటయి పోనాది, బాబూ" అన్నాడు లింగం.

"తుడుసుకోండి, బాబూ" అని తుండుగుడ్డ అందించింది అలివేలు.

ఆనందరావు ముందు తల తుడుచుకో లేదు. ఒళ్లు తుడుచుకోలేదు. చేతిలోని బ్రీఫ్ కేసును శుభ్రంగా తుడిచాడు. దాన్ని టేబులు మీదపెట్టి, తృప్తిగా చూసుకున్నాడు. తరవాత చకచకా ఒంటి మీద తడిని అద్దేసు కున్నాడు తుండుగుడ్డకి.

"ఏటి యిదవ్వాన, ఇలా గట్టుకుంది? ఎలిసేటట్లు నేదే? మనం పొలేనికి బయలెల్లి పోదామా, బాబూ. . ." అన్నాడు లింగం.

"సాల్లేవయ్యా, మవ్వొకడివి. ఆ మయిన ఏనుగు తొండాలతో చిమ్మినట్లు జోరున వాన గురుస్తా ఉంటే ఏ ఎల్తారు?" అని సాగదీసుకుంది అలివేలు.

ఆరు నెలల మంచి నోరు పడి పోయిందేమో అనుకున్న అలివేలుకు ఈ పూట చెప్పరానంత సంతోషంగా ఉంది. దట్టంగా లేచిన మబ్బును చూసి నెమలి నాట్యం చేసినట్లు, మరో మగాణ్ణి చూడగానే అలివేలులో అణగారిపడున్నాహం పురి విప్పి నాట్యమాడింది.

"ఇయ్యాల్టికి ఇడే ఉండిపొండి, బాబూ, ఈ సీకట్లో, వొరసంలో ఎలా గెల్తారు?" అని సలహా చెప్పాడు వరహాలు.

"ఈ డెలాగుంటారయ్యా? ఆ బాబు కీడ నిద్దర పట్టుద్దా? ఆకలి తీరుద్దా? ఆయ నెలా గుంటా రీడ? ఆరింటికి ఎల్ పోవాల్సిందే. నానున్నాను గదూ, బాబూ, మీ కేటి బయం? గట్టిగా నాలుగు అడుగు లేస్తే, గంటలో ఎల్లిపోతాం" అని వచ్చచెప్పబోయినాడు లింగం. ఆనందరావును బయటికి తీసుకు పోకపోతే తన ప్లానంతా తల్లక్రిందులై పోతుందని వాడి భయం.

"నీ కంటే సీకట్లో ఎల్లటం అలవాటు. ఆ బాబుకేటి అలవాటు?" అని రెట్టించాడు వరహాలు.

"ఈ పూటకు ఉండి పొండి బాబూ. మాతోపాటే తిందురుగాని. . . ఉందురు గాని" అని బ్రతిమిలాడింది అలివేలు.

ఆనందరావు ఎటూ చెప్పలేక కొంచెం సేపు ఆలోచించాడు. గుమ్మందాకా వచ్చి చెయ్యి బయటికి పెట్టి చూశాడు.

చూరు అంచున కారుతున్న నీటి ధారలు గుమ్మానికి అందంగా కట్టిన తెల్లని పూసలపేరుల్లా మెరుస్తున్నాయి. ఆ పూసలపేరుల కవతల వర్షం నిలబడి కురుస్తున్న శబ్దం. అరిగిపోయిన పాత గ్రామఫోనురికార్డులా గాలి బొంగురు గొంతుకతో భోమని అరుస్తున్నది.

బస్సు దిగిన తరవాత ఈ కాస్త దూరం రావటానికే ఎంత కష్టమైందో, ఆనందరావుకి గుర్తొచ్చింది.

"వర్షం తగ్గేట్లు లేదు, లింగం" అన్నాడు ఆనందరావు చివరికి.

"ఉండిపొండి, బాబూ. ఏదో వొరసం మూలంగా ఇలా గొప్పోసినారు గాని, నేపోతే మీలాటోరు తమ జేసినా మా ఇంటి కొస్తారేటి?" అన్నది అలివేలు.

"అవును బాబూ, తెల్లారి ఎల్ పోదువు. రేత్రికి రేత్రి ఎల్లాల్సిన అర్జెం టేటి?" అని ముక్తాయింపు ఇచ్చాడు వరహాలు.

"వర్షం వెళ్లనిచ్చేటట్లు లేదులే" అన్నాడు ఆనందరావు, చవితి నాటి చంద్రుడిలా బలహీనంగా నవ్వుతూ.

అతనికి బాగా ఆకలిగా ఉంది. నాలుగు మైళ్లు నడిచే ఓపిక లేదు ముందు.

అలివేలు గబగబా లోపలికి పోయి వరహాలు పెళ్లినాడు కట్టుకున్న పట్టు పంచె తెచ్చి ఆనందరావు ముందు పెట్టింది.

"కట్టుకోండి, బాబూ. తడి బట్ట లతో వొంతన్నారు" అంది.

వరహాలు దాని కోర్కెను బలపరిచాడు. ఆనందరావు చొక్కా విప్పి వంటింటి తడికమీద వేశాడు. పట్టుపంచెను లుంగీలా

చుట్టకుని, తుండుగుడ్డని ఒంటినిండా కప్పుకున్నాడు.

పచ్చని ఒళ్ళూ, నున్నని జబ్బలూ, ఉంగరాల జుట్టూ— వెరసి యౌవనంతో మెరిసిపోతున్న ఆనందరావును చూసి, రంగు కాగితాల్లో మెరిసిపోతున్న చాక లెట్టును చేతికి స్తే చూసుకుంటూ మురిసిపోయిన చిన్న పిల్లలాగా, మురిసి పోయి, కాసేపు తనని తాను మరిచి పోయింది అలివేలు.

ఇంతలో వంట మాట గుర్తుకొచ్చి, ఆ ప్రయత్నంలో మునిగిపోయింది. ఆనందరావు బ్రీఫ్ కేసును దగ్గరికి లాక్కుని కూర్చున్నాడు బెంచిమీద.

ఆ మగవాళ్ళు ముగ్గురూ ఇందిరా గాంధీ గురించి, ఇండియాలోని దరిద్రం గురించి, పాలేటికి కంకరరోడ్డు పడక పోవటానికి గల కారణాల గురించి, తెల్లవారూ వర్షం కురిస్తే పంటకు జరిగేనష్టం గురించి మాట్లాడుకున్నారు. మధ్య మధ్య పోట్లాడుకున్నారు.

రాత్రికి ఇంకో గంట వయసు పెరిగాక అలివేలు వంట పూర్తిచేసి, ఆనందరావుకి వడ్డించింది. అతని పక్కన కూర్చుని భోజనం చెయ్యగల ధైర్యం లేదు వరహాలుకు. అందువల్ల లింగంతో బాతాఖాని వేసుక్కూర్చున్నాడు.

"తేవోళ్ళకి పొలాలు పంచిపెడతా రంటగా" అన్నాడు.

"ఏటొలే. అట్ట ఇస్తే మాత్తరం, దున్ని పండించుకునే శక్తి అందరికీ ఉంటాద్ఏటి? తాతగావోడికి ఇంత పొలం ఇస్తే, ఏటి సుకం? అలివిగాని పెళ్ళాన్ని అంటుగట్టినట్టే గదేటి?" అన్నాడు లింగం. త్రికాల జ్ఞానిలా పద్మాసనం వేసుకుని కూర్చున్నాడు బెంచీమీద. భవిష్యత్తులో రాగల ప్రమాదా లన్నిటినీ, బ్రహ్మంగారిలా ముందే ఊహించి చెప్పే స్తున్నాడు అనర్గళంగా

వంటకాలు చూసిన ఆనందరావుకి ఆకలి చచ్చిపోయింది. నీరసం హెచ్చి పోయింది. నీళ్ళుకారిపోతున్న చింతపండు పచ్చడితో దావాగ్నిలాంటి ఈ ఆకలిని ఎలా తృప్తి పరచాలో అతని కేం అర్థం కాలేదు.

అలివేలు మాత్రం ఈ అవకాశాన్ని వృథా పోనిచ్చుకోలేదు. విస్తట్లో అన్నం పెట్టి, తన గుట్టంతా బయట పెట్టింది.

మొగుడు పెట్టే మొరటు ముండా కొడుకంది. చావగొడుతున్నా డంది. నమ్మకం కుదరటం కోసం బుజాపులు చూపించింది. రవిక పైకి లాగి జబ్బ మీద, చీర పక్కకు లాగి పొత్తి కడుపు మీద మానిపోయిన గాయాల తాలూకు మచ్చల్ని చూపించింది.

ముందు గదిలో మాటలు ఆగిపోయి నప్పుడు అలివేలు మాట మార్చేస్తున్నది. పచ్చడి ఎలా ఉందని అడుగుతున్నది. మీ లాటోరికి నచ్చుతుందని అంటున్నది.

ఆనందరావు విస్తరిముందు నుంచి లేచేలోగా తను చెప్పదలుచుకున్నదంతా చెప్పేసింది. తనని ఎలాగైనా సరే, ఈ గుడిసెలోనుంచి, వరహాలు గుప్పిటలో నుంచి బయటికి లాగమని కోరింది. లేవబోతుంటే, చెక్కపెట్టె మీదున్న హార్లిక్స్ సీసాలోంచి మైసూరుపాక్ ముక్క ఒకటి తీసి వేసింది. ఆ పూట అతను తినగలిగిన పదార్థం అదొక్కటే అయింది.

లేచి ముందు గదిలో కొచ్చేటప్పటికి వరహాలు ఆనందరావు పెట్టెను శల్య పరీక్ష చేస్తున్నాడు.

"ఇంత సిన్న పెట్టె తేసుకున్నారేట, బాబూ. రెండు జతల గుడ్డలయినా పడతయా ఇందులో?" అని అడిగాడు పెట్టెను యథాస్థానంలో పెట్టి.

"గుడ్డలు పెట్టుకోవటానికి కాదిది" అని నవ్వాడు ఆనందరావు.

కాదని వరహాలుకీ తెలుసు. అయినా అమాయకంగా కనపడటానికి కొంతా, అసలు విషయం కూపీ లాగటానికి కొంతా అలా అడిగాడు. రెండు మూడు సినిమాల్లో వాడు చూశాడు. ఇలాంటి పెట్టెల్లోనే వాళ్ళు డబ్బు, నోట్ల కట్టలు పట్టుకెళతారు. ఈ బాబుకి మాత్తరం ఏటి తక్కువ? కాబోయే పెసిడెంటు. . .

"అసలు మీరు నాలుగ్గంటలు బస్సులో వొచ్చినట్సింది. ఈ తయానికల్లా ఇంట్లో అయినా బోనం చేసేసి, ఎచ్చంగ దుప్పటి కప్పుకుని పొడుకునీవోరు. . ." అని మళ్ళీ గుర్తు చేశాడు లింగం.

దీపం, దరహాసం

చిత్రం—మా. శ్రీనివాసరావు

"నాలుగ్గంటల బస్సుకే వద్దామను కున్నా. బాంకులోనే రెండు గంటలు దాటిపోయింది. అక్కడిమంచి కలెక్టరాఫీ సులో కాస్త పనుంటే అది చూసుకుని వచ్చేటప్పటికి బస్సు కాస్తా వెళ్లిపోయింది" అన్నాడు ఆనందరావు.

ఇప్పుడు వరహాలు అనుమానంపూర్తిగా నివృత్తి అయింది. ఈ బాబు బాంకు కెళ్లి ఈ పెట్టెనిండా డబ్బు తెచ్చుకుంటు న్నాడు. ఎలచ్చన్సు గద! మునసబుమీస నిలబట్టమంటే మాటలేటి? ఆ పెట్టెలో ఎన్నొందలు పట్టుద్దో?. . . వందలేటి, ఏలల్లోనే ఉంటుంది.

వరహాలు భోజనం చెయ్యటానికి లోపలి కెళ్ళాడు. లింగం చివరిసారి ప్రయత్నిం చాడు.

"వాన ఎల్సిపోయింది, బాబూ. ఎల్ పోదామేటి?"

ఆనందరావు మాట్లాడలేదు.

"బోనం ఎలాగూ సరిగ్గా నేదు. ఇంటి కెల్తే కాత్త కంటినిండా కునుకేనా పట్టుద్ది."

"ఇప్పుడా బురదలో పొలం గట్ల మీద పడుతూ లేస్తూ నేను రాలేనులే, లింగం. ఈ రాత్రి కెలాగో ఇక్కడే కాలక్షేపం చేస్తాను" అన్నాడు ఆనందరావు. ఆ మాటలు లింగం ఆశల్ని కూకటి వేళ్ళతో పెకలించి వేసినాయి.

లింగం వెళ్లటానికి లేచి నిలబడ్డాడు. చీకట్లోకి చూస్తూ ఆలోచించాడు. 'రేప్పొద్దున్నగాని ఈన రాడు. పగటి పూట తన పని జరగదు. తనిప్పుడు పాలెం ఎల్ పోతన్నానని జెప్పేసి, బయట యాడన్నా దాంకుని, ఏ రేత్తిరియాలో ఈన బయటి కొచ్చినప్పుడు పనిపూర్తి సేసుకుంటే సిక్కు నేదు. అదంతా వరాలుగాడిమీద పడుద్ది. . .'

"పొలగిన్నె రేపు అట్టుకెల్తాలే" అని అలివేలుతో చెప్పేసి బయటి కొచ్చాడు లింగం. మర్రిచెట్టు క్రింది కొచ్చి గుడిసెకు చేరువగాను, చాటుగాను ఉండే చోటు కోసం చూశాడు. చివరికా గుడిసె చూరుక్రింద జేరాడు.

గుడిసెలో జల్లు కురిసి సగం నేల తడిసిపోయింది. ఈ చూరుక్రింద మాత్రం ఇంకా పొడిగానే ఉంది నేల. మర్రిచెట్టు కొమ్మ ఒకటిపైన పందిరేసి నట్టు ఉండటం వల్ల అక్కడొక్క చినుకుకూడా రాలటం లేదు.

'ఈమాత్తరం ఉంటే చాలు. తెల్లారేలోపుగ ఒక్క పాలన్నా ఆ బాబు బయటికి రాకపోడు. తన పని పూర్తిగాక పోదు. అంతగా ఆయన రాకపోతే, తెల్లారు జామున తనే లోనకెల్లి, ఈ కత్తి ఆ

బాబు గుండెల్లో దించేసి ఎల్‌పోటమే.

భోజనం చేసి ఇవతలికొచ్చిన వరహాలు ఆనందరావు కన్నా ముందు అతని పక్కనున్న బ్రీఫ్ కేసును చూశాడు. 'అనుమానం నేదు. అందులో డబ్బు లేకపోతే, ఆ పెట్టెనంత బద్రంగా నూసుకోడు. పైకం దగ్గరుంటంసేతే సీకట్లో ఆ రవుడీ ఎదవ ఎనకాతల ఎల్లటానికి ఎనకాడే రీ బాబు' అని ఊహించాడు వరహాలు.

వంటిల్లు శుభ్రం చేస్తూ బయటికి తొంగి చూసిన అలివేలు ఆనందరావును చూడకుండా ఉండలేకపోయింది. 'ఈరోనా గున్నాడు. సోబనబాబు తీరునున్నాడు' అని తనలో తనే గొణుక్కుంది.

ఆనందరావు కాపూట భోజనం చేసినట్లే లేదు. రెండు మెతుకులు కొరికి నాలుగు గ్లాసుల నీళ్ళు తాగాడు. ఆ మైసూరుపాక్ ముక్క పరోటి మేసినా బాగుండేది. అడగటానికి అభిమానం అడ్డొచ్చింది.

'తెల్లారేలోపున ఈ బాబును కైలాసాని కంపిగాని, పాలెం బోగూడదు. మునసబుగోరికీ, కరణంగోరికీ మాటిచ్చి వొచ్చాడు. నేకపోతే ఈనకి ఆళ్ళతో తగూవేంటి? మునసబుతో పోటీ జేత్తాడా? కరణం కూతుర్ని, బాపనోళ్ళ పిల్లని పెల్లి జేసుకోవాలని జూత్తాడా? అర్దాయుష్షోడు గాకపోతే, ఏంటీ పనులు?' అనుకున్నాడు లింగం చుట్ట మళ్ళీ ముట్టించుకుంటూ.

'తెల్లారేలోపున ఈ పెట్టె చ్చుకుని పారిపోవాల. ఎంత వేదన్నా పాతిక, ముప్పయి వేలకి తక్కువుండదు అందులో. ఈ దెబ్బతో దరిద్దరం దీరిపోవాల' అనుకున్నాడు వరహాలు, సారుగులోని డబ్బు చట్రాలో వేసుకుంటూ.

'తెల్లారేలోపున ఈ బాబుకి వాలెయ్యాలి. ఒళ్ళోకి లాగాలి. ఒకసారి పరిచయం అయ్యాక యాడికి పోతాడు? తిక్కరేగినోడిలాగా ఈ గుడిసె చుట్టూ తిరగడూ? ఆ మాత్తరం మనిసితోడుంటే మర్నాటికల్లా తనీ గుడిసెమీద దెబ్బగొట్టి ఎల్లిపోదూ . . .' అనుకున్నది అలివేలు పక్కలు పరుస్తూ.

'తెల్లారేలోపల ఆ సీసాలోని ఇంకో రెండు మైసూరుపాక్ ముక్కలు లాగిస్తే గాని తను తట్టుకోలేడు' అనుకున్నాడు ఆనందరావు.

"తమరు లోన పడుకోండి బాబూ. ఈ ముందు గదిలో వేలంతా తడ్సిపోనాది" అన్నాడు వరహాలు.

ఈ ప్రతిపాదన ముగ్గురికీ, నచ్చింది. వాళ్ళిద్దరూ వెనక గదిలో పడుకుంటే, ఈ పెట్టె పుచ్చుకుని ఇటునుంచిటు జారుకోవచ్చని తలపోశాడు వాడు.

'మొగుడు బయట పడుకుని, ఈ బాబు తనతో లోన పొడుకుంటే అంత కన్నా కావల్సిందేముంది?' అనుకుంది అలివేలు.

'వంట గదిలో పడుకుంటే, ఏ అర్ధరాత్రిపూటో మరో రెండుమైసూరు పాక్‌ముక్కలు నోట్లో వేసుకునే అవకాశం దొరకచ్చు' అనుకున్నాడు ఆనందరావు.

'కునుకు రానీగూడదు. ఆ బాబు బయటికొస్తే ఈ బాకు గుండెల్లో దిగబడిపోవాల'— లింగం.

'ఈ డబ్బు అట్టుకుపోయి దగ్గర్లో యాడా ఉండకూడదు. దూరంగా మదరాసో, అయిదరాబాదో ఎల్లిపోవాల'— వరహాలు.

'ఇసుమంటి చాన్సు మళ్ళీ రాదు. ఎంత బావున్నా డీ బాబు!'— అలివేలు.

'ఎన్ని ఇడ్లీలు, కాఫీలు అమ్ముకుంటే మాత్తరం అంత డబ్బు మిగల్చగండు! రేపు ఏటవుద్దో ఎవురి కెరుక?. . . అవకాశాలు అందరికీ రావురా, వచ్చిన అవకాశాన్ని వదులుకోగూడదు అంటారు రోజా తన దగ్గర కొచ్చే పారుపల్లె పంతులు. ఏదంలాంటి మాట అది!'

'ఆ జబ్బలు ఎంత నున్నగా ఉండయి! ఆ సేతులు ఎంత బలంగా ఉండయి! ఒక్కసారి ఆ బాబు కౌగిట్లో. . . నీతి నేదు, నాయం నేదు. అంతా మనం అనుకోటంలోనే ఉంది అనేవోడు మేనమామ దగ్గరున్నప్పుడు తన కోసం వచ్చే రాంబాబు. ఆలోసిస్తే అంతే గదేటి, మరి!'

'ఆకలి. . . ఇది మనిషి చేత దాస్యం చేయిస్తుంది. అదే మనిషిని రెచ్చగొట్టి,

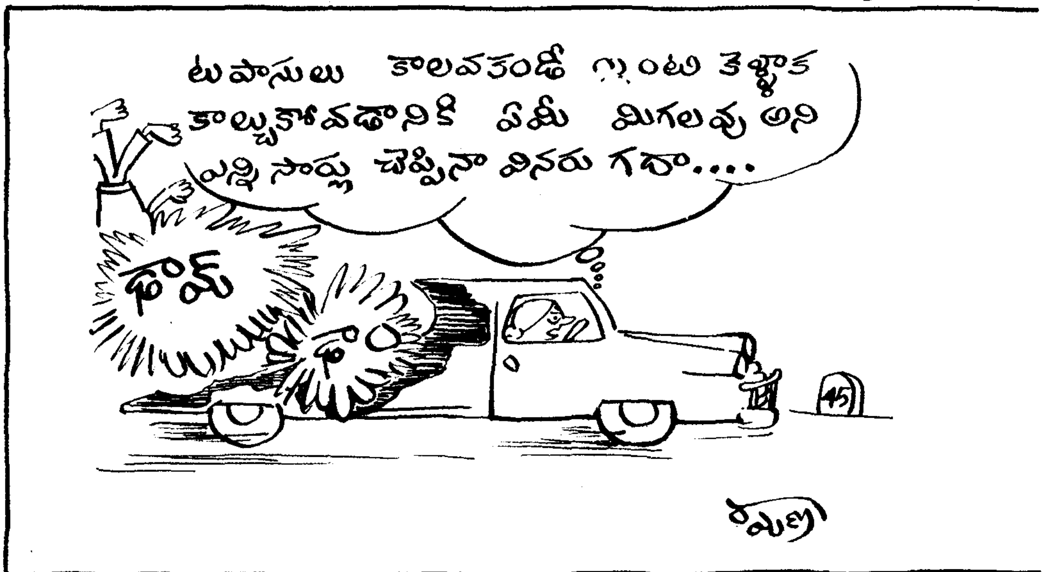

విప్లవాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఈ ఆకలి అణుశక్తికన్నా అపాయకరమైనది. . . ఈ వేళ తన దగ్గర డబ్బున్నది. ఎంత డబ్బున్నా ఈ క్షణంలో దానికి తన ఆకలి తీర్చగల శక్తి లేదు. . .'

'చిన్నప్పటినుంచి తను ఆకలి అంటే ఏమిటో ఎరగకుండా పెరిగాడు. టౌనులో టిఫిన్ తీసుకోకుండా రావటం పొరపాటయింది'— ఆనందరావు.

ఎవరి పక్కలమీదకు వాళ్ళు చేరారు. ఆనందరావు చొక్కా, లాగూ ఆ తడిక మీదే వదిలేశాడు గాని, బ్రీఫ్ కేసు మాత్రం తీసుకెళ్ళి తల దగ్గర తడికకు ఆనించి పెట్టాడు.

వరహాలు దీపం ఆర్పేశాడు. అలివేలు చిమ్నీ చిన్నది చేసింది. అంతా పడుకున్నారు. ఈ రాత్రి కెవ్వరూ నిద్ర పోగూడదని అనుకున్నారు.

'ఈ బాబు సఫా అయిపోతే తనకి ఎకరం పొలం, సెట్టి కొట్టు పక్కన తలం, డబ్బు. . . ఒకడి బతుకు బాగుపడాలంటే, మరోడి బతుకు నాశనమవ్వాలిరా అంటాడు మునసబు బాబు. ఎంత గొప్పగా సెప్పేడు!'

భవిష్యత్తులా ముందు ఏముందో కనపడని చీకటి. చీకటిలా చిక్కగా చుట్టూ కమ్ముకున్న నిశ్శబ్దం. నిశ్శబ్దంగా అందర్నీ చిచ్చుకొడుతున్న ఆలోచనలు. కునుకు రానివ్వగూడ దనుకున్నా అందర్నీ ఒకసారి పలకరించి పోయింది నిద్ర. ఆ నిద్దురలో చిన్న కల.

లింగం ఊరి చివర గుడిసెలోనుంచి, ఊరి మధ్యకు అడ్రెసు మార్చాడు. రాజకీయాల్లో పేచీలొచ్చిన పెద్ద మనుష్యులకు రాజీలు చేసే స్థితిలో ఉన్నాడు. మునసబుకీ, కరణానికీ లింగం గారంటే చచ్చే భయం. వచ్చే ఎలక్షన్లో ప్రెసిడెంటుగా ఆయన నిలబడతారంట.

వరహాలు రాజధానీ నగరంలో బిజినెస్ మాగ్నెట్ అయిపోయాడు. సొంతంగా ఒక పెద్ద హోటలు కట్టించాడు. రెండు కార్లు కొన్నాడు. మళ్ళీ పెళ్ళి చేసుకున్నాడు.

అలివేలుకు సినిమాలో వేషం దొరికింది. మిస్ అలీవా అంటే జనం పడి చస్తున్నారు. తెలుగు వచ్చీ రానట్టు మాట్లాడుతుంది. ఆవిడ మాతృదేశం మహారాష్ట్ర అనీ, మైసూరు అనీ వాదులాడుకుంటున్నారు అభిమానులు. పెద్ద పెద్ద వాళ్ళంతా పగలూ, రాత్రీ అనకుండా ఆవిడ దర్శనం కోసం పోటీలు పడుతున్నారు.

దేశంలో ఎక్కడ చూసినా ఆకలి, నిరుద్యోగం, కొట్లాటలు, దౌర్జన్యాలు. దేశమాత పిలుపు నిచ్చింది. కామేశ్వరీ, తనూ తెల్ల బట్టలు కట్టుకుని దేశసేవకై ఊరూరా తిరుగుతున్నారు. బిచ్చం ఎత్తుతున్నారు! చిత్రం, దేశంలో అంతా బిచ్చం ఎత్తుతున్నారు!

వరహాలుకు మెలుకువ వచ్చింది. చప్పుడు గాకుండా బయటి కొచ్చాడు. వర్షం పడుతున్నదో, లేదో చూశాడు. రాత్రికి సగం వయసు దాటిపోయింది. వర్షం వెలిసిపోయింది.

లింగం చాటునుంచి ఊపిరి బిగబట్టి చూశాడు. బొడ్లో కత్తి బయటికి లాగి ఎత్తి పట్టుకున్నాడు.

వరహాలు వెనక్కి తిరిగాడు. లింగం వాణ్ణి గుర్తు పట్టి గుడిసె వెనక్కి జరిగాడు.

వరహాలు లోపలి కొచ్చి గదిలోకి తొంగి చూశాడు. చిమ్నీ పలుచని ఉల్లిపొరలాంటి వెలుతురు పరిచింది. ఇద్దరూ నిద్దగాఢ ఉన్నారు. అడుగులో

[illegible] బ్రీఫ్ కేస్ను, [illegible] రెండు చేతుల మధ్యకు [illegible] జాగ్రత్తగా పట్టుకుని, [illegible] భార్యవంక చూసి, ఒక్క [illegible] బయట పడ్డాడు. పట్నానికి [illegible].

పది నిమిషాల తరవాత ఆనందరావుకి మెలుకువ వచ్చింది. ఆకలి సంగతి గుర్తు కొచ్చింది. కడుపులో మంట రేగింది. లేచి మెల్లిగా చెక్కపెట్టె దగ్గరకు పోబోయి నిద్రమత్తులో అలివేలు చెయ్యి తొక్కేశాడు.

అలివేలుకు మెలుకువ వచ్చింది. దాని ఆకలి సంగతి దానికీ గుర్తు కొచ్చింది. గుండెల్లో మంటల్లాంటి దేవో రేగింది. నరాల్లో నెత్తురు ఉరక లెత్తింది. ఆ మత్తులో, నిద్రమత్తులో చేతి కందిన ఆనందరావు పంచెను పట్టుకుని లాగేసింది.

పట్టుపంచె కావటాన పట్టు సడలి జారిపోయింది. జారిపోయిన పంచెను పైకి లాక్కునే నిమిత్తం ముందుకు వంగాడు. ముందుకు వంగినవాణ్ణి మీదకు లాక్కుంది అలివేలు.

వాళ్లిద్దరిమధ్యా జరగగూడని పెనుగులాట జరిగింది. గింజుకుంటున్న నాగరికతను అనాగరికత కాటేసింది.

ఉద్రేకానికి అమ్ముడుపోయిన ఆనందరావు అలివేలుమీద అపచారం చెయ్యబోయినాడు. చిత్రంగా, ఆ సమయంలో అతని ముందు కామేశ్వరి నవ్వుతూ నిలబడింది. ఆనందరావు బిక్కచచ్చి పోయినాడు.

తనమీద పగ బట్టిన కరణంగారి కూతురు కామేశ్వరి. తన క్లాస్‌మేట్. కాబోయే ఇల్లాలు. ఆ అమ్మాయి అతని గుండెల్లోనే ఉంది గాబట్టి, అతను తనకు చేయబోయిన ద్రోహాన్ని అంత తొందరగా తెలుసుకోగలిగింది.

ఆనందరావు అవమానంతో తల వంచుకున్నాడు. ఆవేశాన్ని అదుపులోకి తెచ్చుకున్నాడు. మోకాళ్లదాకా ఎత్తిన అలివేలు చీరను క్రిందకు దించేశాడు. వెళ్లి అటు తిరిగి పడుకున్నాడు.

అలివేలు ఒళ్లు తుఫానులో పిచ్చిగా ఎగసిపడే కెరటంలా ఉవ్వెత్తున లేచి పడుతున్నది. ఆ కెరటం అడుగున కసి, కోపం, మేనమామ మీద. . . మొగుడి మీద. . . దేవుడిమీద. . .

మోకాలి దగ్గర దాని ఒంటిమీద తెల్లని మచ్చ ఉంది. అది ఆనందరావు చూసి ఉంటాడని ఊహించింది. తన బ్రతుకిలా తెల్లారిపోవలసిందేనని ఏడ్చింది, తూర్పున తెల్లారేదాకా.

సూర్యుడికి మెలుకువ వచ్చింది. ప్రకృతికి మెలుకువ వచ్చింది. పక్షులకు మెలుకువ వచ్చింది. మళ్లీ సందడి మొదలైంది. మరొక రోజు మొదలైంది. అలివేలు దినచర్య మొదలైంది.ఆలోచన...

[illegible]కటిలో [illegible]

ఫోటో — ఎమ్. మల్లారెడ్డి (మద్రాసు-41)

వరహాలు కేక వినపడలేదు. మనిషి కనపడలేదు. వాడి కోసం బయటి కొచ్చింది. ఇంటి చుట్టూ చూసింది. ఒక్క ఉదుటున పరుగెత్తు కొచ్చి ఆనందరావును కుదిపి లేపింది.

"ఏమిటి? ఏమైంది?" అన్నాడు ఆనందరావు బిత్తరపోయి.

[illegible] వాపోతున్నది. భయంతో [illegible] పోయింది. అతణ్ణి గట్టిగా చుట్టుకు పోయింది. అతను కావలసినంత ఖంగారు తిని, అఖ్ఖర్లేనన్ని గుటకలు వేశాడు. ఏమైందని అడిగాడు మళ్లీ. దానికి నోట మాట రాలేదు. గుడిసె వెనక వైపు చెయ్యి చూపించింది. ఇద్దరూ వెనక్కి వెళ్లి చూశారు.

చూరుక్రింద లింగం పడి ఉన్నాడు!

వాడి ఒళ్లంతా నల్లగా కాలిపోయిన కట్టెలా ఉంది. తెరిచిన నోరు తెరిచి నట్లే ఉంది. జీవం లేని కళ్లు దిగంతాల వైపు చూస్తున్నట్లే ఉన్నాయి.

లింగం ఇంక లేడు! వరహాలు ఇక్కడ లేడు!

అలివేలు ఆనందరావును అంటి పెట్టుకుని ఉన్నది!

"ఏలా? ఏమైంది?" అన్నాడు ఆనందరావు.

"ఏమో" అంది అలివేలు.

"నీ మొగుడేడి?"

"ఏమో?"

"ఇప్పుడేం చెయ్యాలి?"

"ఏమో?"

ఇద్దరూ లోపలి కొచ్చారు. ఆనందరావు బట్టలు తొడుక్కున్నాడు. వర్షించి వెలిసిన మేఘాల్లా ఉన్నాయి అలివేలు నేత్రాలు.

"నా పెట్టె ఏదీ?" అని అడిగాడు.

"ఏమో? ఏముంది అందులో?"

"ఏవో ఎన్నికల తాలూకువి కొన్ని కాగితాలున్నాయి. . . సరే, నువ్వేం చేస్తావు? మీ వాళ్లెవరూ లేరా?"

"లేరు. మీతో వస్తాను" అంది అతనికి దగ్గరగా జరిగి, ఆరిచిప్పల్లాంటి కళ్లతో ఆశగా అతని వంక చూస్తూ.

ఆనందరావు ఎక్కువసేపు ఆలోచించకుండానే అన్నాడు: "నువ్వు నాతో రావటానికి వీల్లేదు. ఇవన్నీ పెరగని ఊళ్లు. వీళ్లంతా ఎదగని మనుష్యులు. అదీగాక నన్ను నమ్ముకున్న కామేశ్వరి ఉంది. నేను నమ్ముకున్న ఎలక్షన్లు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు నిన్ను నాతో తీసు కెడితే పెద్ద గాలిదుమారం లేస్తుంది. మన మంచితనానికి మసి బూసి చూపించి, మనల్నే భయపెట్టే మనుష్యులు మన చుట్టూ కోకొల్లలుగా ఉన్నారు. అందు వల్ల ఇప్పుడు నేనుగాని, నా మంచితనం గాని నీ కేమీ సాయం చెయ్యలేవు. కావాలంటే ఇప్పుడు నా దగ్గర రెండు వంద లున్నాయి. తీసుకుని నీ ఇష్టం వచ్చిన చోటుకి వెళ్లు. . ." అని పేంటు జేబులోనుంచి పర్సు తీసి వంద రూపాయల నోట్లు రెండు అలివేలు చేతిలో పెట్టాడు.

చేష్టలుడిగి, శిలావిగ్రహంలా నిలబడ్డ అలివేలు నెమ్మదిగా తేరుకుంది. కావలసిన వన్నీ సర్దుకుని చిన్న మూట కట్టుకుంది. బస్సు వచ్చింది.అందులో ఎక్కి కూర్చుంది. అలివేలు మేనమామ ఉన్న ఊరికి పోవటం లేదా బస్సు. అక్కడికి వెళ్లాలనిగూడా అది అనుకోవటం లేదు.

ఆ బస్సులోనే రోజూ ఒక డాక్టరు టౌను నుంచి దగ్గర్లో ఉన్న పల్లెకు వచ్చి పోతుంటాడు. అతను లింగాన్ని పరీక్ష చేసి, పాముకాటు వల్ల చనిపోయినాడని చెప్పి వెళ్లి బస్సులో కూర్చున్నాడు.

కదులుతున్న బస్సులో నుంచి ఆనంద రావు వంక చూసింది అలివేలు, క్షమించ మన్నట్లు. క్షమించటానికి తనెవరు అని ప్రశ్నించుకున్నాడు.

ఇందులో అంతా తప్పు చేసినవాళ్లే. కామేశ్వరి గుర్తు చేస్తే తన తప్పు వెంటనే గ్రహించాడు ఆనందరావు. ఆలస్యంగా ఇప్పుడు గ్రహించింది అలివేలు. ఇంకా గ్రహించలేదు వరహాలు. ఇంక ఎప్పటికీ గ్రహించలేడు లింగం.

బస్సు కనుమరుగయ్యేదాకా చూస్తూ అక్కడే నిలబడ్డాడు ఆనందరావు. తరవాత వెనక్కి తిరిగి చూశాడు.. మృత్యువు తెరిచిన నోరులా ఉంది, ఇప్పుడా తలుపులు లేని గుడిసె.

మనిషిని మింగేసి మత్తుగా పడుకున్న కొండ చిలువలా ఉంది తారురోడ్డు. ఆ కొండచిలువ వీపుమీద పాకుతున్న పురుగులా ముందుకు నడుస్తున్నాడు ఆనందరావు.

వీళ్లు ముగ్గురూ ఎందు కిలా ప్రవర్తించారా అని ఆలోచించుకుంటూ ముందుకు నడుస్తున్నాడు.

రాత్రి కురిసిన చినుకులు వాళ్లందర్నీ ఒక చోట చేర్చినాయి. ఒక చోట చేరిన నలుగురూ వాళ్లకు దొరికిన అవకాశాల చితుకుల్ని పోగుచేసుకుని, ఆశల చిరు మంటల్ని రగిలించుకున్నారు.

చినుకుల్లో చిరుమంటల్ని వెలిగించినా ఎంతసేపు ఉంటాయి? ★